

Elżbieta Matyaszevska, historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. W latach 1985-1990 członkini ogólnopolskiego zespołu badawczego przy Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, prowadzącego badania nad polskim życiem artystycznym drugiej połowy XIX wieku, w ramach programu węzłowego *Polska kultura narodowa, jej percepcje i tendencje*. W 1991-1993 sekretarz naukowy zespołu przy Instytucie Sztuki PAN, przygotowującego katalog dzieł malarskich Jana Matejki w związku z rocznicami 150-lecia urodzin i 100-lecia śmierci artysty - dwutomowa publikacja, do której napisała też kilkadziesiąt haseł katalogowych, została wydana w 1993 roku pod tytułem *Matejko. Obrazy olejne. Katalog*. W latach 1992-2001 współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków (m.in. „Przegląd Akademicki”, „Dziennik Wschodni”, „Akcent”, „Wnętrze Twojego Domu”, „Dobre Wnętrze”, „Zabytki-Heritage”), publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego.

Elżbieta Matyaszevska od lat utrzymuje aktywny kontakt z Instytutem Historii Sztuki KUL, uczestnicząc w organizowanych sesjach naukowych oraz działalności kulturalno-naukowej na rzecz miasta Lublin. W roku 2008 koordynowała prace mające na celu zorganizowanie przy Instytucie Historii Sztuki KUL zajęć z historii sztuki dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym współpracuje jako wykładowca. Wykłada również dla członków UTW w Tomaszowie Lubelskim i Świdniku. Od roku 2011 prowadzi współpracę z Filharmonią Lubelską w ramach Akademii Muzyki i Plastyki (oferta skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu), przygotowując prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne. Ponadto, w ramach działalności dydaktycznej, prowadziła zajęcia obejmujące najważniejsze zjawiska z dziejów sztuki nowoczesnej i najnowszej, zarówno polskiej, jak i powszechnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, wykłady o sztukach pięknych dla członków Uniwersytetu Otwartego KUL, a także zajęcia specjalizacyjne na Studiach Podyplomowych przy Instytucie Historii Sztuki KUL. W ostatnich latach pracowała w Instytucie Leksykografii KUL na stanowisku adiunkta, prowadząc dział sztuki religijnej i redagując hasła z tego zakresu tematycznego do *Encyklopedii Katolickiej*. Należy do Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Elżbieta Matyaszevska jest autorką książki „*Wierzę w cuda nie od dziś*”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007) oraz kilkunastu publikacji naukowych i popularnonaukowych w zakresie ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego, a także wielu haseł z dziedziny historii sztuki zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*.

Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszevską
GALERIA ARCYDZIEŁ
Pieter Bruegel Starszy
i jego „Świat do góry nogami”

GALERIA ARCYDZIEŁ

Pieter Bruegel Starszy i jego „Świat do góry nogami”

Wszyscy, którzy interesują się sztuką, widzą, że pośród niezliczonej ilości artefaktów, wykonanych przez artystów na przestrzeni wieków, znajdują się takie, o których możemy powiedzieć, że są ponadczasowe. Ze swoim tematem, sposobem wykonania czy wreszcie perfekcyjnie zaplanowaną kompozycją nie podlegają upływowi czasu, zmieniającym się gustom estetycznym, modzie oraz, bezlitosnej czasem, ocenie krytyków sztuki. O takich dziełach sztuki można powiedzieć, że są arcydziełami i osiągnęły najwyższy z możliwych poziom artystyczny, wykraczający znacznie poza ogólnie przyjęte normy estetyczne. Czasem o takim statusie decydowało jedynie autorstwo dzieła, czasem jego temat, ale zawsze musiał istnieć odbiorca, który swoją akceptacją potwierdzał tę najwyższą rangę wartości. Historia sztuki przywołuje tysiące takich arcydzieł, zarówno w dziedzinie malarstwa, rzeźby, jak i wśród wytworów rzemiosła artystycznego. Wypełniają one sale muzealne, gdzie mogą być podziwiane przez miliony, bądź zdobią prywatne galerie, dostępne tylko nielicznym wybrańcom. Nierzadko znamy je jedynie z opisów i kronik historycznych, gdyż bezpowrotnie uległy zniszczeniu lub zaginęły w nieznanych okolicznościach, co jednak nie przeszkadza, by określenie „arcydzieło” niezmiennie im towarzyszyło. Śledząc dzieje sztuki, nie sposób nie zauważyć, że w ciągu wieków pojawiały się motywy chętnie wykorzystywane przez artystów, niezależnie od epoki, stylu czy miejsca powstawania danego dzieła sztuki. Znane są aż nadto sytuacje, gdy ta sama historia pokazywana była na różne sposoby, z wykorzystaniem różnorodnych technik. Niewyczerpanym źródłem takich ponadczasowych tematów jest z pewnością *Stary i Nowy Testament*. Opisane w Biblii dzieje ludzkości, Izraela oraz życia Chrystusa od samego początku jej istnienia stawały się kanwą, na której malowano wybrane epizody. Podob-

nie rzecz się miała z żywotami świętych i męczenników za wiarę, a także opisami wybranych epizodów z dziejów Kościoła katolickiego. Warto też przypomnieć, iż obok religijnych źródeł tematycznych kapitalnym impulsem do tworzenia było życie codzienne ludzi otaczających artystę – ich zabawy, odwieczne rytuały i zwyczaje, praca oraz zwyczajny trud, wypełniający każdy dzień. Godnymi uwiecznienia na płótnie była też przyroda, a także domostwa wypełnione różnymi przedmiotami, pod pędzlem malarza układającymi się w wymyślne martwe natury. To właśnie takie inspiracje najczęściej odnajdujemy w XVI- XVII-wiecznej sztuce artystów zamieszkujących historyczne Niderlandy. Niekwestionowanym mistrzem w tych kręgach był Pieter Bruegel Starszy, zwany też Chłopskim. Żył i tworzył w XVI wieku, mieszkając w miastach dzisiejszej Belgii. Mimo iż przypisuje się mu niewiele ponad 45 obrazów, niemal wszystkie można zaliczyć do kategorii arcydzieł. Ich wartość artystyczna wynika nie tylko z doskonałości warsztatu, ale też z faktu, że są obrazem współczesnych malarzowi czasów, a jednocześnie jego własną, ponadczasową wizją świata zamieszkałego przez prostych ludzi, czerpiących radość ze swych niewyszukanych rozrywek. Przedmiotem jego plastycznych rozważań były też przypowieści biblijne, starotestamentowe prorocтва oraz wybrane epizody z życia Świętej Rodziny. Po Pieterze Brueglu Starszym niderlandzką rzeczywistość unieśmiertniali na swych płótnach jego synowie, a w następnym stuleciu także wnukowie oraz prawnukowie, tworząc znaną do dziś rodzinę malarzką Brueghłów.

BIBLIOGRAFIA

1. Michał Walicki, *Bruegel*, Warszawa 1957
2. Gerhard W. Menzel, *Piotr Bruegel Starszy*, Warszawa 1969
3. *Geniusze sztuki. Bruegel*, Warszawa 1985
4. Philippe i Fracoise Roberts-Jones, *Pieter Bruegel Starszy*, Warszawa 2000

200 lat spółdzielczości na ziemiach polskich

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie z historykiem sztuki dr Elżbietą Matyaszewską **GALERIA ARCYDZIEŁ** *Pieter Bruegel Starszy* i jego „Świat do góry nogami”

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 29 września 2016 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny